

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Δρ Ειρήνη Ροδοσθένους, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Συντονίστρια στο Μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών

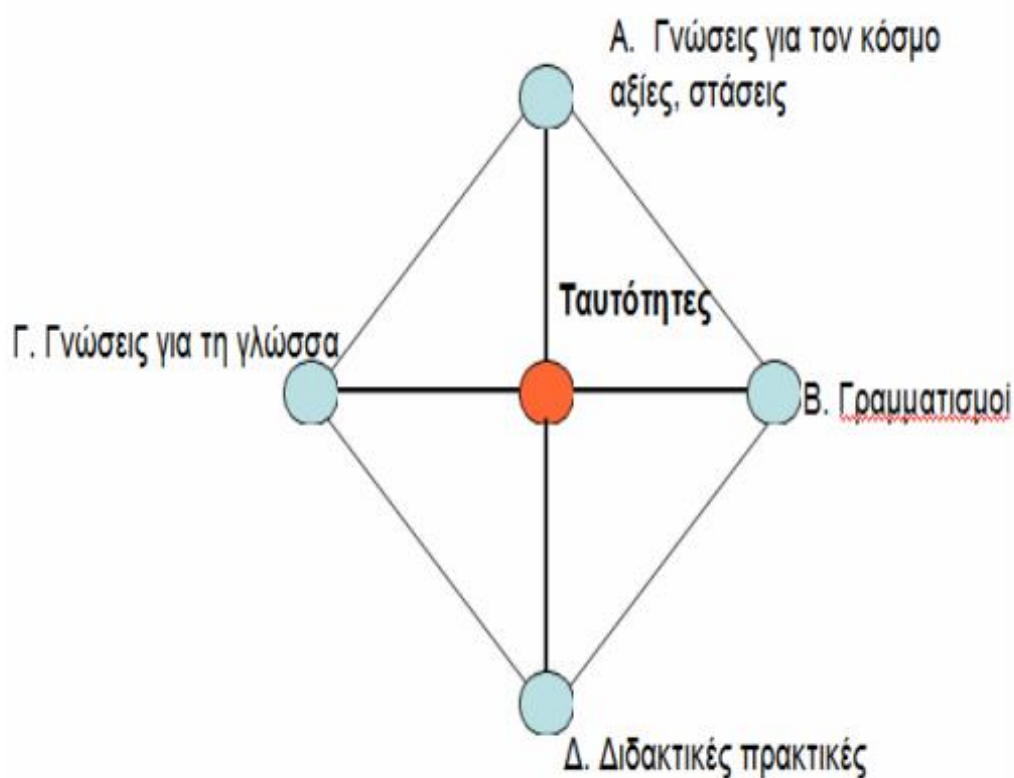
Εισαγωγή

Αν θέλουμε να δημιουργήσουμε πολίτες ενεργούς, ικανούς να κατακτούν μόνοι τους τη γνώση, να κατανοούν τον κόσμο και να τον αντιμετωπίζουν κριτικά, να είναι επαρκείς αναγνώστες κειμένων και επαρκείς παραγωγοί νεοελληνικού λόγου, τότε, ειδικά στην περίπτωση των Αρχαίων Ελληνικών:

- (α) η γλωσσική διδασκαλία δεν θα πρέπει να είναι αυτοσκοπός ούτε αποπλαισιωμένη, αλλά κατά προτίμηση να εντάσσεται σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο και σε συμφραζόμενα και να συνδυάζεται, όσο είναι δυνατόν, με κάποιο κειμενικό είδος, έτσι ώστε οι μαθητές να βλέπουν τις γλωσσικές δομές στην εξωγλωσσική λειτουργία τους.
- (β) οι γνώσεις για τον αρχαίο κόσμο, οι πεποιθήσεις και οι αξίες του θα πρέπει να συσχετίζονται με το παρόν, να εντοπίζονται ομοιότητες και διαφορές, με στόχο να αναπτυχθεί η κριτική σκέψη των μαθητών και να οδηγηθούν στην υιοθέτηση συγκεκριμένων αξιών.
- (γ) η διδασκαλία δεν θα πρέπει να στοχεύει στην παροχή γνώσεων, αλλά στην καλλιέργεια γραμματισμών/δεξιοτήτων.

- (δ) θα πρέπει να υιοθετηθούν διδακτικές πρακτικές που να καλλιεργούν τη διερευνητική μάθηση και να εμπλέκουν ενεργά τον μαθητή στην κατάκτηση της γνώσης.

Ως εκ τούτου, υιοθετείται ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης, όπως έχει προταθεί από τον Κουτσογιάννη (2012) (Διάγραμμα 1). Οι τέσσερις άκρες του ρόμβου παρουσιάζουν τα στοιχεία στα οποία δίδεται έμφαση κατά το γλωσσικό μάθημα, τα οποία παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση μαθητικών ταυτοτήτων.

Διάγραμμα 1. Ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης (Κουτσογιάννης, 2012)

Α. Γνώσεις για τον κόσμο

Η διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας θα πρέπει να στοχεύει αφενός στην καλύτερη κατανόηση του αρχαίου και του σύγχρονου κόσμου και αφετέρου στην κριτική αντιμετώπισή τους.

B. Γραμματισμοί

- *Γλωσσικός γραμματισμός:* Είναι ενταγμένος στο σχήμα των μακροδεξιοτήτων, που, στην περίπτωση των αρχαίων ελληνικών είναι μόνον η Κατανόηση και η Παραγωγή Γραπτού Λόγου. Για παράδειγμα, οι μαθητές να μπορούν να αναγνωρίσουν τις χρήσεις της οριστικής στον αρχαίο ελληνικό λόγο και να μπορούν να βρουν τις αντίστοιχες δομές με τις οποίες θα είναι δυνατόν να την αποδώσουν στα Νέα Ελληνικά.
- *Κειμενικός γραμματισμός:* Οι μαθητές να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά του κειμένου.

Γ. Γνώσεις για τη γλώσσα

- *Γλωσσική διδακτέα ύλη και κείμενο της συγκεκριμένης ενότητας*
- *Το κειμενικό είδος του λόγου: επικοινωνιακό πλαίσιο και συμβάσεις του*
- *Συσχετισμός της αρχαίας ελληνικής με τη νέα ελληνική*
- **Γραφή κατά κώλα (νοηματικές ενότητες) «μέρος του όλου όλου»:**
Αυτή η πρακτική βοηθά:
 - στην ακριβή κατανόηση των σχέσεων των μερών,
 - στη μετάφραση,
 - στην παρακολούθηση μακρών περιόδων και των στοιχείων ενός συλλογισμού,
 - στην ανάδειξη της συνοχής του κειμένου,
 - στην παραγωγή λόγου:
 - στη σύνθεση περίληψης,
 - στη σύνθεση πλαγιότιτλων.

Κάθε κείμενο έχει ένα νοηματικό/θεματικό κέντρο, γύρω από το οποίο οργανώνονται και ιεραρχούνται τα συστατικά στοιχεία του κειμένου, δηλαδή τα επιμέρους νοήματα. Είναι, επομένως, αυτονόητο ότι η οργάνωση και ιεράρχηση των νοημάτων είναι βασική προϋπόθεση για την κατανόηση.

Κατανόηση του κειμένου σημαίνει, τελικά, ότι οι μαθητές διακρίνουν:

- το κύριο θεματικό κέντρο από τα δευτερεύοντα θέματα
- τις λογικές σχέσεις που συνδέουν τα νοήματα, δηλαδή διακρίνουν τη διάρθρωση των μονάδων που συναποτελούν το κείμενο.

Δ. Διδακτικές πρακτικές

Πέρα από τη μετωπική διδασκαλία, είναι καλό να αξιοποιούνται παράλληλα:

- η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας (έναντι της ατομικής),
- η διερευνητική/κατασκευαστική μάθηση (έναντι της προκατασκευασμένης),
- η παραγωγή νεοελληνικού λόγου. Έμφαση στη γραφή!

Όλη η πιο πάνω προσπάθεια στηρίζεται σε *Δείκτες Επιτυχίας* (τα αξιολογητέα) και *Δείκτες Επάρκειας* (τα διδακτέα), οι οποίοι αξιοποιούνται τόσο για την οργάνωση των μαθημάτων μας όσο και για την αξιολόγηση των μαθητών μας.

Αναφορά

Κουτσογιάννης, Δ. (2012). Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα*, 32, σ. 208-222. Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ.